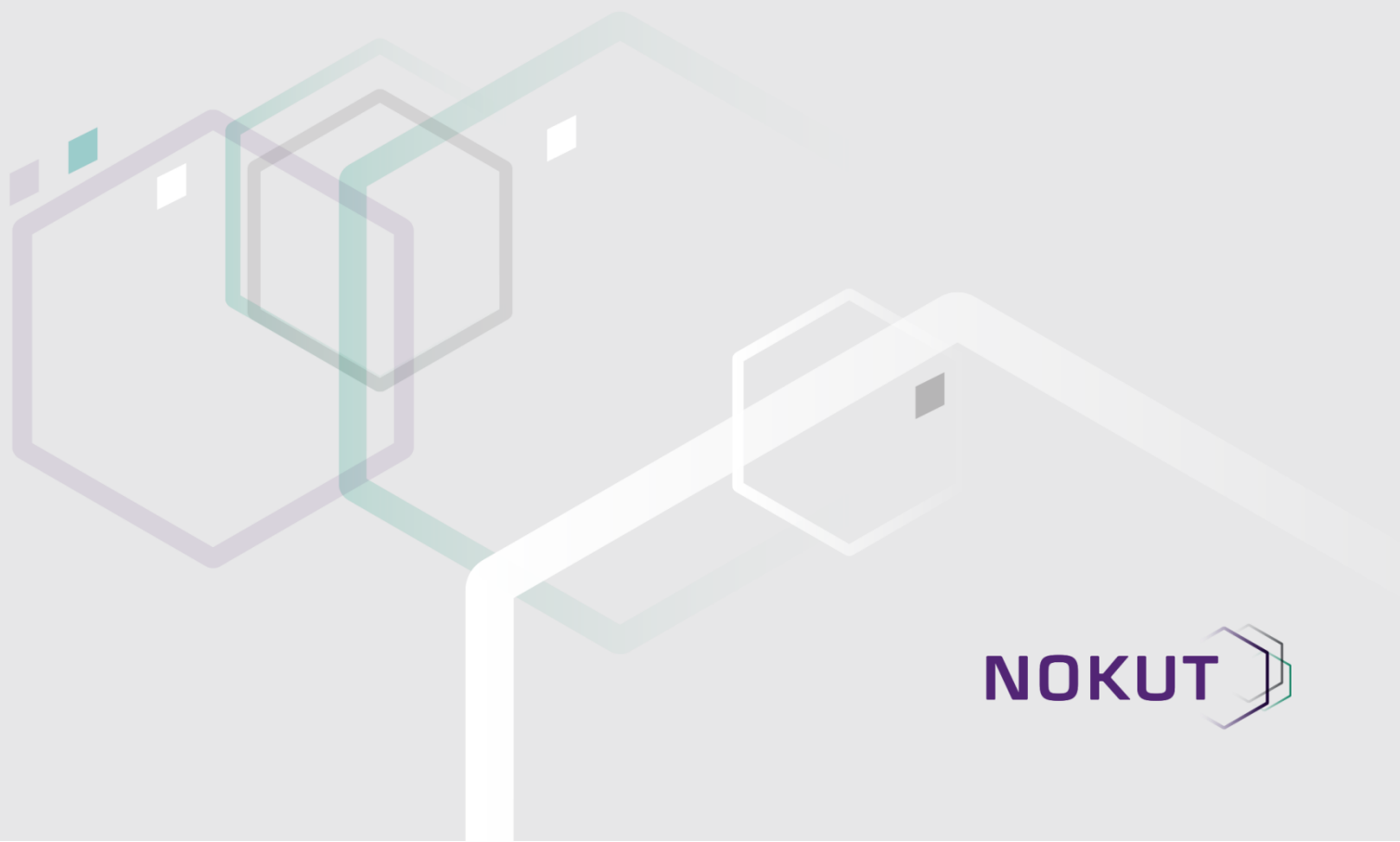

NOKUTs tilsynsrapporter

Klassisk bygningshåndverk og restaurering

Fagskolen i Hordaland

Juni 2019

NOKUT

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å akkreditere nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillе nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Fagskole/Utdanningssted:	Fagskolen i Hordaland
Utdanningstilbudets navn:	Klassisk bygningshåndverk og restaurering
Nivå/studiepoeng:	Nivå 5.1 / 60 studiepoeng
Undervisningsform:	Nettbasert med samlinger
Sakkyndige:	Ellev Steinsli, Ola Svein Stugu og Annette D. Nilsen
Dato for vedtak:	28. juni 2019
NOKUTs saksnummer	18/02322

Forord

Fagskoleutdanning er høyere yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. En fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen *fagskoleutdanning* er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen, må utdanningen være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en søker sender inn søknad til NOKUT om akkreditering av en utdanning. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, der NOKUT avklarer om forutsetningene er til stede for videre behandling av søknaden. For de søkerinstitusjoner som ikke har en akkreditert fagskoleutdanning fra før av, vil NOKUTs innledende vurdering også omfatte om søkeren oppfyller kravene til styringsordning, forskrift og system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstill forutsetningene for behandling blir vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot kravene i fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Ellev Steinsli
- Ola Svein Stugu
- Annette D. Nilsen

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et rapportutkast, kapittel 3 til søkeren for kommentarer. Søkeren kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra søkeren, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

NOKUT har konkludert med at søknaden tilfredsstill kravene for akkreditering av fagskoleutdanning. I denne rapporten har vi samlet alle vurderingene som danner grunnlag for akkrediteringen av utdanningen. Fagskolen plikter å gjennomføre utdanningen slik det fremgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn.

NOKUT, 28. juni 2019

Øystein Lund
tilsynsdirektør

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om søkeren	1
1.2	Informasjon om betegnelser i fagskoleloven av 2018 og fagskoletilsynsforskriften.....	1
2	System for kvalitetssikring og grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning	2
3	Sakkyndig vurdering av utdanningen	2
3.1	Oppsummering	2
4.1	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)	3
4.2	Læringsutbytte (§ 3-2).....	6
4.3	Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3).....	8
4.4	Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4).....	10
4.5	Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5).....	13
4.6	Eksamen og sensur (§ 3-6).....	16
4.7	Infrastruktur (§ 3-7).....	17
4.8	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	18
5	Tilsvarsrunde.....	19
5.1	Søkerens tilbakemelding.....	19
5.2	Sakkyndig tilleggsvurdering	22
5.3	Endelig konklusjon fra sakkyndig komité	22
6	Tilsagn.....	22
7	Vedtak.....	22
8	Dokumentasjon.....	23
	Vedlegg 1:	24

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om søkeren

Fagskolen i Hordaland søkte NOKUT til søknadsfristen 15. mars 2018 om akkreditering av *Klassisk bygningshåndverk og restaurering* som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 60 studiepoeng som gis på deltid over 2 år. Fagskolen har søkt akkreditering for undervisningsformen nettbasert med samlinger.

Fagskolen i Hordaland har allerede godkjente fagskoleutdanninger.

1.2 Informasjon om betegnelser i fagskoleloven av 2018 og fagskoletilsynsforskriften

I lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) som trådte i kraft 1. juli 2018 brukes enkelte betegnelser som ikke var innarbeidet i fagskoletilsynsforskriften på søknadstidspunktet. Når vi gjengir forskriftskravene i denne rapporten, har vi benyttet ordlyden i denne forskriften. I selve vurderingen vil vi imidlertid bruke de nye betegnelse. Her er en oversikt over hvilke betegnelser det gjelder:

Fagskoletilsynsforskriften	Ny fagskolelov
fagskolepoeng	studiepoeng
godkjenning	akkreditering
tilbyder	fagskolen/ styret (det er en konkret vurdering hva som er riktig i hver forekomst)

2 System for kvalitetssikring og grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning

Fra og med høsten 2017 vurderer ikke NOKUT om forutsetningene for å søke om akkreditering, er oppfylt for fagskoler som allerede har godkjente utdanninger. Vi vurderer heller ikke systemet for kvalitetssikring. Derfor inneholder ikke denne rapporten noen administrativ vurdering av kravene i fagskoletilsynsforskriften §§ 3-1 og 5-1. De sakkyndige vurderer likevel kravene i § 3-1 (1) a og § 3-1 (2)-(6).

I stedet kvalitetssikrer NOKUT grunnleggende forutsetninger og system for kvalitetssikring ved en periodisk gjennomgang av alle fagskolers administrative og organisatoriske rutiner. Det vil komme mer informasjon om ordningen på www.nokut.no.

3 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

3.1 Oppsummering

Mangelen på godt kvalifiserte yrkesutøvere i tradisjonelle håndverksfag har vært påpekt fra en rekke aktører i det som kan omtales som det kulturminnefaglige praksisfeltet i vid forstand de senere årene. Det er eksterne aktører som har tatt initiativ til det undervisningstilbudet som Fagskolen i Hordaland nå søker om å få godkjent. Fagskolen har tatt utfordringen, og har laget en plan for et studium som uten tvil vil bidra til å gi kandidatene fra studiet en sterkt etterspurt faglig kompetanse. Ikke minst framstår studiet som et godt tilbud for praktikere som ønsker både å dyktiggjøre seg innen feltet og å få en mer helhetlig forståelse av feltet.

Helhetlig sett er vi meget positive til det arbeidet som er lagt ned i studieplanen så langt. Det gjenstår likevel noen uklarheter som fagskolen må forsøke å avklare. Det gjelder framfor alt fem punkter, som til dels henger sammen med hverandre – jf. nedenfor:

- Forholdet mellom fagskolen og eksterne samarbeidsparter
- Forholdet mellom den læringen som skal organiseres i samlinger og den læringen som skal knyttes til periodene mellom samlingene. Dette gjelder framfor alt forhold som er knyttet til veiledet praksis.
- Hvor vidt de samlede læringskravene, slik de er formulert, lar seg oppfylle innenfor den avsatte tidsrammen
- Enkelte uklarheter i evalueringsordningene
- Personalressursen som er tenkt avsatt til tilbudet

4.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

4.1.1 Opptak

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

Vurdering

I utkastet til studieplan er opptakskravene beskrevet slik:

Grunnlag for opptak til studietilbud er a) eller b) under:

a) Fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/svennebrev/vitnemål fra relevant yrkesutdanning fra videregående skole.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøven etter søknadsfristen og innen 1. oktober, kan få tildelt studieplass. Studenten mister plassen om han/hun ikke består eller ikke fullfører fagprøven.

b) Minst 5 års relevant praksis og realkompetanse i felles allmenne fag som tilsvarer Vg1 og Vg2 i yrkesfaglig utdanningsprogram. Søker må ha fylt 23 år innen det året han (*bør erstattes av hun/han*) søker studieplass. (Vi – de sakkyndiges – kommentar i parentes.)

Videre er det spesifisert hvilke fagbrev/svennebrev som er relevante: «Møbelsnekker, tredreierfag, treskjærefag, tømmerfag, trevare- og bygginnredningsfag, trebåtbyggerfag». For opptak på bakgrunn av realkompetanse er det også spesifisert at «kompetansen til søkeren blir vurdert opp mot læreplanmål i videregående opplæring innen relevante yrkesutdanning».

Disse opptakskravene (både det formelle opptakskravet og bestemmelsene om opptak på bakgrunn av realkompetanse) framstår som gjennomtenkte og gjennomarbeidede, men det kan være ønskelig å åpne for at også andre fagbrev/svennebrev enn de nevnte kan være grunnlag for opptak etter individuell vurdering. (Vi tenker da på fag- og svennebrev som ikke lenger eksisterer, men som kunne kvalifisere til opptak.) Det bør tydeliggjøres i realkompetansebestemmelsene at det også åpnes for opptak av kvalifiserte utenlandske søkere. Fagskolen kan også med fordel tydeliggjøre hva som er «relevant praksis» for søkere på opptak av realkompetanse.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- vurdere å tydeliggjøre at andre fagbrev/svennebrev enn de nevnte, i tillegg til utenlandske utdanninger, kan gi grunnlag for opptak etter individuell vurdering

4.1.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Av søknaden framgår det at utdanningen har blitt opprettet som følge av initiativ fra praksisfeltet, og det nevnes flere eksterne samarbeidspartnere som også har bidratt med innspill til studieplanen. Hvordan disse samarbeidspartnerne i praksis kan utnyttes som ressurser og læringsarenaer i den aktuelle utdanningen, er imidlertid uklart. Det er lagt ved søknaden en generell avtale mellom fagskolen og Byggmesterforbundet, region vest. Det framgår imidlertid ikke av avtalen hvordan den spesifikt skal gjøres relevant for denne utdanningen. Det er riktignok gitt informasjon om at samarbeidet skal innebære blant annet konkretisering av læreplaner, foredrag på fagskolen, bedriftsbesøk, prosjektarbeid og evalueringsmøter, men utdanningen er ikke nevnt. Andre samarbeidsavtaler er ikke vedlagt.

Hvilke andre eksterne faglige nettverk utdanningen skal knyttes til og delta i, framgår ikke av søknaden. Dette må synliggjøres.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- konkretisere og dokumentere samarbeidet med eksterne samarbeidspartnere for den aktuelle utdanningen
- synliggjøre hvilke eksterne faglige nettverk utdanningen inngår i ut over de dokumenterte samarbeidspartnerne

4.1.3 Standarder, konvensjoner og avtaler

(3) Utdanninger som reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler skal tilfredsstillende kravene i disse.

Beskrivelse

Kravet er ikke relevant for denne utdanningen.

4.1.4 Praksisavtaler

(4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Beskrivelse

I søknaden er det oppgitt at utdanningen ikke inneholder praksis, og i så tilfelle er ikke kravet til praksisavtaler relevant for denne utdanningen. Vi viser imidlertid til kapittel 3.3.3 Studieplanen og 3.4.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter. I merknaden til kravet om praksisavtaler i fagskoletilsynsforskriften (§ 3.1 (4)), er praksis definert som «Praksis er en metode for læring der en student deltar i ordinære arbeidsoppgaver i arbeidslivet for å oppnå et bestemt læringsutbytte.» I NOKUTs *Veiledning til fagskoletilsynsforskriften* er det presisert at «studieopphold der fagskolens egne ansatte står for det faglige og administrative opplegget, regnes ikke som praksis.» Vi forutsetter at «praksis» i studieplanen er ment som en læringsaktivitet hvor fagskolens eget fagmiljø er tilstede og står for det faglige og administrative opplegget. Hvis det derimot er ment at studentene skal utplasseres på ulike praksissteder uten faglærer tilstede, må fagskolen sørge for å tilfredsstille alle krav til praksis, inkludert krav til praksisavtaler. Vi viser til NOKUTs *Veiledning til fagskoletilsynsforskriften* hvor dette er nærmere beskrevet.

4.1.5 Studiepoeng og arbeidsmengde

(5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng.

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500–1800 timer per år.

Vurdering

Utdanningen skal tilbys som en 60 studiepoeng utdanning over to år. Utdanningen er delt opp i seks emner, der det er lagt opp til at studentene gjennomfører emnene A-D de to første semestrene og emnene E og F i 3. og 4. semester. Vi vurderer dette som en hensiktsmessig fordeling, da emne E og F er mer omfattende enn emnene A-D. Vi vurderer det dithen at emnene bygger naturlig på hverandre og at utdanningen følger en hensiktsmessig progresjon.

Det totale antallet undervisningstimer er 1750 timer, fordelt på samlinger, egenstudier, praktisk arbeid, lærerstyrte aktiviteter og veiledning, jamfør side 7 i studieplanen. Fagskolen er derfor innenfor standardkravet til antall arbeidstimer per år.

Vi stiller spørsmål ved timefordelingen som er satt opp i tabellen på side 7-8 i studieplanen. I henhold til beskrivelsene i studieplan og søkerbrevet er det 3 samlinger av 40 timer per samling, per semester. Det vil si at det totalt er 240 timer samling hvert år. For emne E og F er det totale antall timer på samling som står oppført i tabellen på side 8, 297 timer. Her må fagskolen tydeliggjøre hvilket timetall som er gjeldende.

Vi stiller også spørsmål ved hvor hensiktsmessig det er å dele inn antall arbeidstimer slik det er gjort i tabellen på side 7-8 i studieplanen, da det er uklart hva som vil gå inn under kategoriene praktisk arbeid og veiledning. Slik vi leser studieplanen vil praktisk arbeid og veiledning også være del av aktivitetene på samling. Vi er derfor usikre på om det er hensiktsmessig å differensiere disse aktivitetene i forhold til samling- og nettbasert gjennomføring.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- tydeliggjøre hva som er antall timer på samling for emne E og F
- utforme en mer hensiktsmessig beskrivelse av arbeidstimer i studiet

4.2 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

Vurdering

Overordnet læringsutbytte, hentet fra studieplanen:

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som brukes innenfor bygningsvern og restaurering
- har innsikt i lover, forskrifter, internasjonale konvensjoner samt nasjonale føringer og retningslinjer innenfor bygningsvernet
- kjenner måten tradisjonelle bygningsteknikker utføres på og hvordan disse og aktuelt materiale brukes i restaurerings- eller vernesammenheng
- har praktisk og teoretisk kunnskap om hvordan trevirke velges ut som materiale for videre bearbeiding og hvordan materiale måles og merkes
- har kunnskap om hvordan tømmer deles for å utnytte materialet best mulig til videre bruk
- har kunnskap om den historiske utviklingen rundt teknologien som brukes til å lage bord og planker
- kan oppdatere sin faglige kompetanse innenfor klassisk bygningsvern og restaurering med faglitteratur, teknisk dokumentasjon og relevante fora innenfor bransjen
- forstår betydning av klassisk bygningsvern og restaurering i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv

Ferdigheter

Kandidaten

- kan bruke kunnskap om forholdet mellom tradisjonell materialbruk og arbeidsteknikk i utføringen av restaurering og bygningsoppdrag
- kjenner og kan forholde seg til de lover og forskrifter som gjelder for bygningsvernet
- kan utføre tradisjonelle bygningsteknikker innenfor ulike byggeskikker
- kan stå for utvalg og bearbeiding av virke til skurd og framstille videre materiale med bruk av klassisk verktøy, arbeidsprosess og teknologi
- kan velge ut og bruke egnet verktøy under de ulike trinnene i materialbearbeidingen
- kan bruke ulike metoder for måling og merking
- kan kartlegge og identifisere relevante problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak ved restaureringsarbeid

Generell kompetanse

Kandidaten

- har tilegnet seg en grunnleggende forståelse for sammenhengen mellom utføringen av tradisjonelle bygningsteknikker, hvilke bygningstyper disse benyttes på, og hvordan bruken av bygningsteknikker og aktuelt materiale er en del av restaurerings- og vernevirkksomheten
- har utviklet etisk bevissthet overfor klassisk bygningshåndverk og restaurering
- kan reflektere over fagets historie og innhold, sammen med andre fagutøvere
- kan utvikle gode løsninger for utførelsen av arbeid på ulike bygningstyper overfor oppdragsgivere

Vurdering

Studieplanens punkter om det overordnede læringsutbyttet gir et tydelig inntrykk av at de som har utarbeidet planen, ikke bare er kompetente fagfolk innenfor feltet, men at de også har tenkt grundig igjennom hvilke elementer som bør inngå i en videreutdanning på dette feltet. Noe redigeringsarbeid gjenstår imidlertid. Dette gjelder først og fremst kulepunkt 2 under «kunnskaper» og kulepunkt 2 under «ferdigheter», på side 3 i studieplanen. Slik det er formulert under «ferdigheter», er det et kunnskapspunkt. Kunnskapspunktet bør derfor også formuleres som at kandidaten «har kunnskap om lover ...». Vi mener «... innsikt» blir for krevende i dette fagområdet.

Mer generelt kan det også være ønskelig at punktene blir gjennomgått på nytt for å vurdere hvorvidt læringsutbyttebeskrivelsene under de enkelte emnene kan sammenfattes i mer generelle, overordnede læringsutbyttebeskrivelser. For eksempel er det i de generelle kunnskapsmålene innarbeidet et punkt om «den historiske utviklingen rundt teknologien som brukes for å lage bord og planker». Dette er ganske konkret. Når en går gjennom læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte emnene i studiet, ser en at det blir krevd kunnskaper om den historiske utviklingen også på en rekke andre felter (regional skogbrukshistorie; historien om skiferproduksjon; glassets historie; sagbrukshistorie; historisk bearbeidingsmetoder med øks og bile; historisk utvikling av øks og høvel;... i sammenheng med arkitekturens utvikling i Norge; historien bak måleenhetene i faget; hovedlinjene i spikerens historie; og sist, men ikke minst, hovedtrekkene i bygnings- og bygningsvernhistorie i Norge).

Sammenlagt innebærer dette et krav om omfattende historiske kunnskaper om til dels svært spesifikke deler av håndverkshistorien. Det anbefales derfor at punktene under de enkelte emnene redigeres og samordnes langt bedre. I tillegg er det ønskelig at det ganske konkrete historiske læringsutbyttepunktet om bord og planker i den overordnede kursbeskrivelsen, erstattes av et mer overordnet historisk punkt, for eksempel om at kandidaten skal ha tilegnet seg en grunnleggende oversikt over hvordan arbeidsformer, produktene av arbeidet har utviklet seg. Fagskolen bør også vurdere å innarbeide et spesifikt kunnskapspunkt om kulturvernets utvikling.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- innarbeide et kunnskapspunkt som er mer generelt enn det punktet som nå står, og synliggjøre den historiske dimensjonen i studiet
- samordne punktene om lover og forskrifter under «Kunnskaper» og «Ferdigheter» til ett kunnskapspunkt

- vurdere å innarbeide et spesifikt kunnskapspunkt om kulturvernets utvikling

4.3 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

4.3.1 Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Det navnet som fagskolen har satt på utdanningstilbudet, *Klassisk bygningshåndverk og restaurering* er i og for seg godt grunnlagt i søknaden. Ordet «klassisk» vil likevel for mange gi litt andre assosiasjoner enn det fagskolene tenker på, spesielt i retning av antikkens språk og kultur eller det som i en del sammenhenger har blitt kalt «klassisk dannelse». Et vanlig ord innenfor feltet er «tradisjonshåndverk», noe som i dette tilfellet vil være rimelig å presisere i retning av tradisjonelt bygningshåndverk. Vi vil derfor foreslå at utdanningen i stedet får navnet *Tradisjonelt bygningshåndverk og restaurering*. Vi har også vurdert om navnet burde gjenspeile at fokus og innhold i utdanningen er vinklet mot trevirke og trebaserte fag, og bare i mindre grad mot andre bygningshåndverk, men vi har ikke noe konkret forslag i den retningen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- vurdere om utdanningen bør få et annet navn, for eksempel *Tradisjonelt bygningshåndverk og restaurering*

4.3.2 Utdanningens innhold og emner

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.

Vurdering

Den samlede innretningen på studiet er kommentert under punkt 3.2 Læringsutbytte ovenfor. Når det gjelder de enkelte emnene som utdanningen er sammensatt av, er den samlede emneporteføljen god og relevant. Som beskrevet under punkt 3.1.5 Studiepoeng og arbeidsmengde er utdanningen delt opp i seks emner, der det er lagt opp til at studentene gjennomfører emnene A-D de to første semestrene og to mer omfattende emner, E og F i 3. og 4. semester. Vi vurderer dette som en hensiktsmessig fordeling. Emnene bygger naturlig på hverandre og progresjonen fra emne til emne virker vel gjennomtenkt.

Når det gjelder enkeltpunktene under de ulike emnene, er det likevel behov for mer redaksjonelt arbeid der innholdet i emnene sees tydeligere i sammenheng. Det gjelder spesielt en samlet

omfangsvurdering. Skal alle punktene i alle emnene oppfylles tilfredsstillende, vil det kreves et studium som er langt større enn 60 poeng. Spesielt framstår læringsutbyttet som beskrives under det siste emnet, emne F, som i overkant ambisiøst. Enkelte punkter er dessuten meget detaljorienterte, mens andre har en langt mer overordnet karakter, og det bør vurderes om enkelte punkter med et høyt detaljeringsnivå kan erstattes av mer generelle punkter. I det hele tatt vil det være ønskelig med en klarere harmonisering av presisjonsnivået i punktene.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- foreta en ny, samlet gjennomgang av læringsutbyttet i de forskjellige emnene for å sikre at det samlede omfanget av utdanningen blir overkommelig innenfor den planlagte rammen

Fagskolen bør

- vurdere om enkelte punkter med et høyt detaljeringsnivå kan erstattes av mer generelle formuleringer

4.3.3 Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Denne vurderingen tar utgangspunkt i de formkravene NOKUT stiller til studieplanen. Vi har vist til rapportens øvrige kapitler, hvor vår vurdering av det faktiske innholdet og organiseringen av selve studiet finnes.

Slik vi vurderer det, oppfylder studieplanen NOKUTs krav til struktur, men vi ser at studieplanen har behov for presiseringer og avklaringer. Fagskolen bør også vurdere hvordan de flere steder i studieplanen har valgt å referere til studenten utelukkende som «han», eksempelvis på side 4 under punkt b) for opptak til studiet og side 23 under punkt om vurderingsformer. I de overordnede punktene blir deltakere på utdanningen omtalt som «kandidaten», under de enkelte emnene brukes begrepet «studenten». Vi stiller spørsmålsteget til om dette er gjort med hensikt, hvis ikke oppfordrer vi fagskolen å være konsekvent i sin begrepsbruk.

Utdanningens navn «Klassisk bygningshåndverk og restaurering» er vurdert dit at vi mener det ikke samsvarer helt med innholdet i utdanningen, se punkt 3.3.1 Utdanningens navn.

Utdanningens opptakskrav er vurdert som tilfredsstillende, men vi oppfordrer fagskolen til å åpne for å vurdere søkere med annet relevant fagbrev/svennebrev, se punkt 3.1.1 Opptak.

Utdanningens arbeidsmengde er på 60 studiepoeng. Vi vurderer at dette er i samsvar med det læringsutbytte det legges til rette for at studentene skal oppnå. Jamfør kapittel 3.1.5 Studiepoeng og arbeidsmengde, er det behov for avklaringer i forhold til beskrivelse og fordeling av arbeidstimer.

Utdanningens innhold og emner er vurdert som ikke tilfredsstillende og vi ønsker at fagskolen vurderer om omfanget av beskrevet læringsutbyttet er for omfattende, se punkt 3.3.2 Utdanningens innhold og emne.

I vurderingen av *utdanningenes læringsutbyttebeskrivelser og faglige innhold som helhet* og for *hvert enkelt emne* har vi vurdert at dette er tilfredsstillende, men at det kan være behov for å redigere enkelte av læringsutbyttebeskrivelsene, jamfør tilbakemelding under punkt 3.2 Læringsutbytte.

Studieplanen gir en generell beskrivelse av *undervisningsformer og læringsaktiviteter* som skal benyttes i utdanningen. Vi savner en tydeligere beskrivelse av hva praksis i utdanningen innebærer og hvilken rolle praksis har i forhold til samarbeid med yrkesfeltet. Vi anser praksis som en viktig læringsarena for denne utdanningen. Se for øvrig kapittel 3.4.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter, 3.1.4 Praksisavtaler og 3.5.2 Praksisveiledere.

Vi har vurdert det dithen at *Arbeidskrav og vurderingsformer* er uklart beskrevet i studieplanen. Det er behov for en tydeliggjøring, både av hvilke typer arbeider som skal inngå i mappen og om eksamensform, slik det beskrives under punkt 3.6.1 Eksamens- og vurderingsordninger.

Pensumlitteratur vurderes som tilfredsstillende både i forhold til nivå og omfang, men det kan reises spørsmål ved om det er formålstjenlig at den presenteres så detaljert alt på dette tidspunktet i planleggingen.

Det bør framgå av studieplanen hva det forventes at studentene har av eget utstyr/verktøy. Avslutningsvis forutsetter vi at fagskolen sørger for at studieplanen imøtekommer de kravene til innholdsmessige endringer som foreligger ellers i denne rapporten.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- sørge for balanse ved bruk han/hun der det refereres til studentene og være konsekvent i begrepsbruk
- tydeliggjøre *Arbeidskrav og vurderingsformer* i studieplanen som hvilke typer arbeider som skal inngå i mappen og eksamensform

4.4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

4.4.1 Veiledning og oppfølging

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

I henhold til studieplanen er det satt av tid til veiledning av studentene innenfor hvert emne, for eksempel er det tilsammen 24 timer veiledning per student for 1. og 2. semester. Det er videre

beskrevet at veiledning kan foregå i gruppe og individuelt. Det er noe uklart for oss hvor og når veiledningen skal foregå og hva studentene skal få veiledning på. På grunnlag av det som er beskrevet av arbeidskrav og innleveringer er det vanskelig å se at antall timer veiledning samsvarer med behovet for veiledning og vurdering av arbeidskrav som skal leveres, jf. blant annet kapittel 3.6.1 Eksamens- og vurderingsordninger nedenfor. Hvis veiledning skal benyttes som en undervisningsform er det behov for å tydeliggjøre hvordan dette skal benyttes for at studentene skal oppnå læringsutbytte.

Av søkerbrevet framgår det at fagskolen legger opp til en responstid på forespørsler fra studenter på maksimum to virkedager og to uker for tilbakemeldinger på faglig arbeid. Studentene har tilgang til ikke-faglig rådgivning/veiledning ved å benytte rådgivere som er ansatt ved utdanningsinstitusjonen. Vi vurderer dette som tilfredsstillende, men det er avgjørende at det settes av tilstrekkelig ressurs til at kravet kan oppfylles.

Studentenes faglige progresjon vil blant annet følges opp ved at det er 80 prosent oppmøteplikt på samlinger og at en del av arbeidskravene er knyttet til tilstedeværelse og deltakelse på ekskursjoner og lignende. Det vil også gjennomføres en midtveisvurdering av studentene der den enkelte får tilbakemelding på egen progresjon. På denne måten vil faglærerne og studentene ha relativt tett kontakt. Vi anser det derfor som sannsynlig at den enkelte student får tett oppfølging og blir ivaretatt gjennom utdanningen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilstrekkelig måte.

Fagskolen må

- tydeliggjøre hva veiledning innebærer og hvordan det er tenkt at dette skal bidra til å legge til rette for studentenes læringsutbytte

Fagskolen bør

- tydeliggjøre hvilke arbeidskrav/arbeider/produkter det skal gis veiledning på

4.4.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

Som nevnt ovenfor, er undervisningen nettbasert med samlinger. De undervisningsformene som beskrives under de forskjellige emnene, er med få unntak variasjoner over tre temaer: a) opplæring gjennom praktiske øvelser (noe som med andre ord kan forstås som systematisk tilrettelegging av ferdighetstilegning); b) undervisning i felt med vurderinger av forskjellige objekter og metoder; c) teoriundervisning knyttet til praksis på nærmere angitte steder. Den praksisorienterte didaktikken bak disse hovedformene synes velegnet for et studium som grunnleggende sett skal øve kandidatene i å reflektere over egen praksis og både gjennom praksisøvinger og refleksjon gjøre dem til bedre yrkesutøvere innenfor sitt felt.

Noen sentrale spørsmål krever likevel en grundigere avklaring. Først og fremst gjelder det fordelingen mellom den undervisningen og læringen som skal knyttes til samlingene og den undervisningen og læringen som skjer utenom samlingene. I hvor stor grad skal samlingene brukes til praktiske øvinger, rettet mot tilegning av ferdigheter under veiledning? Hvordan skal det teoretiske kunnskapsstoffet undervises? Siden det allerede er satt opp detaljerte pensumlister for de forskjellige emnene (noe som synes å være noe forhastet på dette stadiet i utviklingen av kursene), er dette da først og fremst tenkt som stoff som skal kunne leses mellom samlingene, eller skal det også undervises på samlingene?

Et annet sentralt spørsmål er knyttet til behovet for veiledning på samlingene så vel som mellom samlingene (se også 3.4.1 Veiledning og oppfølging ovenfor). Hvor mye veiledet praksis vil foregå utenom samlingene? Hvem veileder, og på hvilke måter? I hvor stor grad vil det bli bruk for praksisveiledere ut over lærerpersonalet på fagskolen? (Se også kapittel 3.5.1 og 3.5.3 om fagmiljøet og 3.5.2 om praksisveiledere nedenfor.) Hvordan kan digitale medier og kommunikasjonsformer tas i bruk for dette formålet?

Spørsmålene henger også sammen med forholdet til eksterne samarbeidspartnere, (se 3.1.2 Samarbeid med yrkesfeltet ovenfor). Når det under undervisningsformer for de fleste emnene blir skrevet (med mindre språklige variasjoner) at praktiske øvelser skal skje «på verksted og på byggeplass», og når det tilsvarende under arbeidskrav blir sagt at studentene må gjennomføre «den praksisen/de praktiske øvelsene det blir lagt opp til på byggeplass og i verksted», reiser dette flere spørsmål. For det første er det uklart hva slags praksis det her er tenkt på og hvordan den skal innplasseres i forhold til samlingene. Men særlig må det avklares hvilken rolle eksterne partnere skal ha i opplegget, ikke minst som veiledere (hvis de skal fungere som dette). Det framgår ikke av studieplanen om enkelte samlinger eller deler av dem skal legges fysisk til eksterne samarbeidspartnere, men det framstår som en fruktbar ordning. Det er sterkt ønskelig med en avklaring av hvordan fagskolen tenker rundt disse spørsmålene. Vi viser også til kapittel 3.1.4 Praksisavtaler hvor vi har skrevet at fagskolen må sørge for å tilfredsstille alle krav til praksis, hvis det er slik at studentene skal utplasseres på ulike praksissteder uten faglærer tilstede.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilstrekkelig måte.

Fagskolen må

- foreta en tydeligere avklaring av hvilke deler av undervisningen som er tenkt lagt til samlinger/mellom samlingene
- avklare hvilken karakterer den praksisen som er omtalt under undervisningsformer og arbeidskrav, skal ha
- avklare eksterne samarbeidspartneres rolle i praksisveiledningen

4.5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

4.5.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Helhetlig sett har Fagskolen i Hordaland en godt kvalifisert personalgruppe. Det gjelder også dem som skal øremerkes for det utdanningstilbudet det nå blir søkt om.

Pedagogisk kompetanse

Personellets sammensetning er ikke relatert til fag, men tydelig pedagogisk grunnlagt (med formell utdanning i PPU) og av nødvendighet inntil ansettelser av kompetente lærekrefter er gjennomført.

Formell utdanning i det aktuelle fagområdet

Per søknadstidspunktet har fagskolen kun ansatt den faglig ansvarlige (som riktignok har meget god faglig kompetanse) i tillegg til en lærer med utdanning i bygg- og anleggsteknikk. Det forutsettes at lærere som skal undervise på studiet oppfyller de kravene som fagskolen selv har presisert. Det gjelder også nyansettelser. Spesielt må det sikres at undervisningstilbudet blir tilstrekkelig robust innen bygg, bygningsvern, tre-teknikk med fordypning og/eller annen relevant utdanning innen tre og tre-relaterte fagområder.

Digital kompetanse

Fagskolen skriver i søknadsbrevet og i tabellen over undervisningspersonell, at skolens lærere har gjennomført kurs om e-læring. I studieplanen gis det en generell beskrivelse av hvilke nettbaserte arbeidsformer utdanningen vil benytte. Fagskolen kan gjerne utdype hvilke typer e-læringskurs som er gjennomført og hvordan gjennomføringen av den nettbaserte delen av utdanningen tilrettelegges.

Relevant og oppdatert yrkeserfaring

Personalet som er knyttet til studiet i dag har relevant og oppdatert yrkeserfaring (som prosjektleder, bygningsingeniør, snekker, verkstedleder/håndverker og restaureringsingeniør).

Vår hovedinnvending på dette punktet gjelder dermed ikke kompetansen til det eksisterende personalet, men at personalressursen som skal knyttes til studiet som helhet er for tynn, og må forsterkes, jfr. punkt 3.5.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet nedenfor.

Kravspesifikasjonen for undervisningspersonalet

Det er lagt ved en kravspesifikasjon for undervisningspersonalet og sensorer. Denne er generelt utformet. Det er oppgitt hvilke krav fagskolen stiller til formell utdanning (minimum bachelornivå,

men lang og relevant realkompetanse kan erstatte dette i tilfeller hvor det er behov for undervisningspersonell med spesial-/spisskompetanse i et gitt tema), yrkespedagogikk (PPU) eller «Ped. Sem», relevant praksis/yrkeserfaring og digital kompetanse (angitt som generelt gode datakunnskaper, Office-pakken, digital læringsplattform og digitale læringshjelpemidler). Fagskolen må konkretisere kravene i kravspesifikasjonen for undervisningspersonalet ved utdanningen. Dette med tanke på nyansettelser og eventuelle fremtidige søknader om nye studiesteder.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilstrekkelig måte.

Fagskolen må

- forsterke personalgruppen, jf. punkt 3.5.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet
- konkretisere kravene i kravspesifikasjonen for undervisningspersonell ved utdanningen

Fagskolen bør

- tydeliggjøre hvilke kurs om e-læring lærerne har gjennomført

4.5.2 Praksisveiledere

(2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Beskrivelse

I søknaden er det oppgitt at utdanningen ikke inneholder praksis, og i så tilfelle er ikke kravet til praksisveiledere relevant for denne utdanningen. Vi viser imidlertid til kapittel 3.3.3 Studieplanen og 3.4.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter. Hvis studentene skal utplasseres på ulike praksissteder uten faglærer tilstede, må fagskolen sørge for å tilfredsstille alle krav til praksis, inkludert krav til praksisveiledere. Vi viser til NOKUTs *Veiledning til fagskoletilsynsforskriften* hvor dette er nærmere beskrevet.

4.5.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Det legges i søknaden opp til at dette studiet skal ha minst 2,1 stilling i faste tilsatte lærerkrefter og at når søknaden eventuelt er godkjent vil ansettelsesprosessen av disse gjennomføres i samsvar med plan. I søknaden er det oppgitt et forholdstall på 1 årsverk per 14, 2 studenter.

Vår vurdering er at 2,1 stilling med kvalifisert personale som i tillegg dekker pedagogisk dokumentert kompetanse, vil være noe i underkant for å dekke behovene et fullt studentkull vil kreve av

undervisning, veiledning og faglig oppfølging under samlingene så vel som mellom dem. En så lav stillingsandel vil også gjøre studiet meget sårbart dersom noen av lærerne og/eller faglig leder blir forhindret av sykdom eller av andre årsaker fra å undervise i kortere eller lengre perioder. Dette vil gjelde selv om det synes å være kalkulert med at de fagene og områdene det skal undervises i, også skal betjenes av lærere og andre instruktører uten formell kompetanse. Det må tydeliggjøres at undervisningsressursene er tilstrekkelig robuste til at studiet kan gjennomføres tilfredsstillende.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke er tilfredsstillende oppfylt.

Fagskolen må

- vise hvordan det skal sikres tilstrekkelig undervisningspersonale for å gjennomføre utdanningen i samsvar med studieplanen
- gjennomføre en sårbarhetsanalyse ved endringer i personalgruppen
- konkretisere en plan for nyansettelser med klargjøring av hvilke behov som ønskes dekket

4.5.4 Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Den faglig ansvarlige har god og relevant kompetanse med svennebrev i snekkerfaget, bachelor i teknisk bygningsvern og restaurering fra NTNU og har lang erfaring med relevant arbeide på snekkerverksted, blant annet ved Bryggen i Bergen.

Faglig ansvarlig er ansatt i 50 prosent stilling ved dette studiet, og tilfredsstillende derfor NOKUTs krav. Stillingsprosenten kan være noe for liten vurdert opp mot de øvrige personalressursene som er involvert eller engasjert for denne utdanningen. En høyere stillingsprosent vil kunne gi bedre kontinuitet og forutsigbarhet i samarbeidet mellom kolleger og studentene.

Faglig ansvarlig har påbegynt nødvendig pedagogisk utdanning for å sikre god formidling og læringsutbytte for studentene.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en meget tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- vurdere stillingen til faglig ansvarlig til å bli høyere enn 50 prosent

4.6 Eksamen og sensur (§ 3-6)

4.6.1 Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Fagskolen beskriver vurderingsordningen for utdanningen både i søkerbrevet og studieplanen. I henhold til side 11 i studieplanen vil det bli gitt emnekarakter for hvert emne, der vurderingene blir gjort på grunnlag av arbeidskravene for emnet. Valget av mappevurdering er godt begrunnet, men det går ikke klart fram av studieplanen hvilke typer arbeid som skal være del av den mappen som inngår i en endelig vurdering. Studieplanen gir i stedet en mer generell beskrivelse av mappevurdering som vurderingsform. For eksempel står det at «mappevurdering kan benyttes sammen med andre arbeidskrav i emnene» (Studieplanen s. 11), men under beskrivelsene av hvert emne kan det se ut til at arbeidskravene er det eneste som skal vurderes av arbeidene i mappen.

I enkelte av emnene er det også uklart for oss hvilke arbeidskrav som er av en slik art at det er hensiktsmessig å gi gradert karakter. For eksempel blir oppmøte og gjennomføring av praksis på byggeplass og verksted beskrevet som arbeidskrav i emne B, side 15 i studieplanen. Vi stiller spørsmål ved hvordan det er mulig å gi gradert karakter på denne typen arbeidskrav. Vi går ut i fra at fagskolen ikke har til hensikt å gi gradert karakter på denne type arbeidskrav, men det blir da uklart hvilke typer arbeid som kan være gjenstand for at mappen kan vurderes i forhold til en karakterskala fra A-F.

I avsnittet om eksamen står det at studentene må bestå emnet for å kunne framstilles til eksamen. Det blir her uklart om dette dreier seg om emnene E og F, som er gjenstand for trekk-eksamen, eller om det er alle emnene i utdanningen. Det bør tydeliggjøres om det skal gis karakter på mappevurderingene for emnene A-D, eller om gradert karakter kun skal gis på avsluttende eksamen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- tydeliggjøre hvordan mappevurdering skal benyttes som vurderingsform i utdanningen, og hvilke arbeider i mappen som skal sluttvurderes
- tydeliggjøre om alle emner skal ha en avsluttende gradert karakter

Fagskolen bør

- sørge for at arbeidskravene er av slik art at det er hensiktsmessig å gi gradert karakter hvis arbeidskravene er del av en mappevurdering der det gis gradert karakter

4.6.2 Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

I søknaden står det at lærerne i emnet er «faste sensorer ved eksamen» og at de benytter «ekstern sensor på 50-55% av besvarelsene» ved skriftlige eksamener. Sensorordningen virker gjennomtenkt. Det gjelder blant annet balansen mellom bruk av faglærer og bruk av ekstern sensor på skriftlige eksamensordninger. Det bør likevel presiseres om det skal brukes ekstern sensor også i sluttvurderingen av studentenes mapper, jf. kommentaren ovenfor til eksamens- og vurderingsordningene under punkt 3.6.1.

Krav til sensorenes kompetanse er oppgitt i en vedlagt kravspesifikasjon for fagskolens personell og sensorer. Det står at det er krav om utdanning minimum på bachelornivå, relevant praksis/yrkeserfaring og generelt gode datakunnskaper. Sensorer med lang og relevant realkompetanse kan eventuelt benyttes. For sensorer kreves det ikke pedagogisk utdanning. Kravspesifikasjonen er generelt utformet, og det er ikke presisert hva slags type utdanning som må finnes i lærerstabene for utdanningen til enhver tid. Det er heller ikke navngitt sensorer eller planer for ansettelse av sensorer i tabellen for undervisningspersonell. (Kolonnen for «Sensor» i tabellen for undervisningspersonell er tom.) For at vi skal kunne vurdere om sensorene har kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd, må fagskolen legge ved en mer spesifikk kravspesifikasjon for sensorene ved utdanningen, og/eller oppgi hvilken kompetanse sensorene har i tabellen for undervisningspersonell.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- legge ved en mer spesifikk kravspesifikasjon for sensorene ved utdanningen, og/eller oppgi hvilken kompetanse sensorene har i tabellen for undervisningspersonell

Fagskolen bør

- presisere eksterne sensorers rolle i mappevurderingene

4.7 Infrastruktur (§ 3-7)

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Fagskolen i Hordaland er generelt godt utstyrt, og infrastrukturen allment er tilfredsstillende. Skolen har et servicetorg for studenter, ansatte og besøkende som gir informasjon om det meste av skolens drift, og er betjent fra kl. 07.45 til 15.30 alle hverdager. Hordaland fylkeskommune (HFK) bistår med hjelp og veiledning angående tekniske problemer, valg av tekniske løsninger, og valg av IT-utstyr både til skolen og studenter. Senteret er tilgjengelig både på epost og telefon. Fagskolen har i tillegg en IKT-konsulent og en lærling som har ansvar for den daglige driften av skolens IKT-systemer.

Skolen har to rådgivere som kan gi studentene informasjon og veiledning innenfor sosialpedagogiske områder og faglig veiledning. Nettstudentene kan også kontakte rådgiver mellom samlingene. De administrative og tekniske tjenestene beskrevet vurderes som tilfredsstillende.

I søknaden er det imidlertid ikke spesifisert hvilke verktøy og utstyr som skal stilles disponibelt for studentene i ulike faser av utdanningen. Det er derfor uklart hvorvidt det er krav til at studentene må stille med personlig verktøy og annet utstyr. Vi går ut ifra at det vil være behov for å bruke verktøy/utstyr mellom samlingene, og det framgår ikke av studieplanen om dette er noe studentene må skaffe til veie selv. Det framgår heller ikke av studieplanen hva som kreves av hver enkelt student når det gjelder å skaffe seg mulighet for egeninnsats i verksted eller på arbeidsplass mellom samlingene

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- spesifisere om verktøy og utstyr stilles disponibelt for studentene, eller om hver enkelt stiller med nødvendige verktøy og utstyr til alle fag og emner
- spesifisere om studentene har mulighet til å benytte lærearenaer utover samlingene

4.8 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Følgende krav i fagskoletilsynsforskriften er ikke tilfredsstillende oppfylt:

- § 3-1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning
Samarbeid med yrkesfeltet
- §3-3 Utdanningens innhold og oppbygning
Utdanningens innhold og emner
- § 3-4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter
Veiledning og oppfølging
Undervisningsformer og læringsaktiviteter
- § 3-5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen
Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse
Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet
- § 3-6 Eksamen og sensur
Eksamens- og vurderingsordningene
Sensorenes kompetanse
- § 3-7 Infrastruktur

Se 3.1-3.7 i dette rapportutkastet for en vurdering av hvert enkelt krav.

5 Tilsvarsrunde

NOKUT mottok 10. september 2018 tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport. Under presenterer vi søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen, samt de sakkyndiges tilleggsvurdering av de opprinnelige underkjente kravene.

5.1 Søkerens tilbakemelding

3.1.1 • vurdere å tydeliggjøre at andre fagbrev/svennebrev enn de nevnte, i tillegg til utenlandske utdanninger, kan gi grunnlag for opptak etter individuell vurdering

Skolen har lagt til flere fagbrev under punkt «relevant yrkesutdanning» i studieplanen (s. 5).

3.1.2 • konkretisere og dokumentere samarbeidet med eksterne samarbeidsparter for den aktuelle utdanningen
Flere samarbeidsavtaler er inngått med Fylkeskonservatoren i Hordaland fylkeskommune; Stiftinga Hardanger og Voss Museum, Stiftelsen Bryggen, Bygningsvernseteret Voss/Hardanger og, Byggmesterforbundet, region vest. Disse er de viktigste regionale aktørene innen det aktuelle faget. Se vedlegg 3 for samarbeidsavtaler og bilder fra verksteder.

• synliggjøre hvilke eksterne faglige nettverk utdanningen inngår i ut over de dokumenterte samarbeidspartene

Underviserne har et sterkt faglig nettverk tilknyttet HVL og NTNU. Netverket innbefatter aktive og dyktige bygningsvernere/håndverkere fra hele landet. I dette kontaktnettet ligger, i tillegg til selvstendige håndverkere med egne bedrifter, flere av de store museene som Ryfylkemuseet og Norsk folkemuseum på Bygdøy. Underviserne har også kontakter til Norsk håndverksinstitutt (Senter for immateriell kulturarv på Maihaugen) og utdanningsinstitusjoner i Sverige og Tyskland.

3.1.5 • tydeliggjøre hva som er antall timer på samling for emne E og F

Se neste punkt.

• utforme en mer hensiktsmessig beskrivelse av arbeidstimer i studiet

Timefordeling har blitt justert i tabellen (s. 9-10). Denne tar utgangspunkt i 6 samlingsuker i løpet av ett år. Vi har tilført en forklarende setning under arbeidsformer (s. 12). Dermed blir det ca. 288 timer for samlingsaktiviteter for begge utdanningsårene.

3.2 • innarbeide et kunnskapspunkt som er mer generelt enn det punktet som nå står, og synliggjøre den historiske dimensjonen i studiet

Et nytt punkt har blitt tilføyd (s. 3). For å ytterligere synliggjøre den historiske dimensjonen har beskrivelsen av utdanningen blitt forbedret under «Innledning» (s. 3).

• samordne punktene om lover og forskrifter under «Kunnskaper» og «Ferdigheter» til ett kunnskapspunkt

Vi har samordnet punktene om lover og forskrifter. Se side 3 og 4 for endringene.

• vurdere å innarbeide et spesifikt kunnskapspunkt om kulturvernets utvikling

Kulturvernets utvikling har blitt tatt med som kunnskapspunkt (s. 3).

3.3.1 • vurdere om utdanningen bør få et annet navn, for eksempel Tradisjonelt bygningshåndverk og restaurering

Navn tar utgangspunkt i oppdatert definisjon på side 3. Derfor mener vi at «klassisk» er riktig begrep for utdanningen.

3.3.2 • foreta en ny, samlet gjennomgang av læringsutbyttet i de forskjellige emnene for å sikre at det samlede omfanget av utdanningen blir overkommelig innenfor den planlagte rammen

Emnebeskrivelse og læringsutbytte har blitt forbedret for alle fem emnene, og etter de sakkyndiges anbefalinger tilpasset omfanget av studiet. Oppdatert emnebeskrivelse og LUB (s. 16–31).

- *vurdere om enkelte punkter med et høyt detaljeringsnivå kan erstattes av mer generelle formuleringer*

Skolen har fjernet, slått sammen eller forenklet enkelte punkter for alle fem emnene (s. 16 – 31).

3.3.3 • *sørge for balanse ved bruk han/hun der det refereres til studentene og være konsekvent i begrepsbruk*
Studieplanen har blitt korrigert for konsekvent bruk av begreper (han/hun, kandidat/student) og språklig forbedret der det var uklarheter, i tillegg har skolen - iht den nye fagskoleloven – skiftet over til studiepoeng.

- *tydeliggjøre arbeidskrav og vurderingsformer i studieplanen som hvilke typer arbeid er som skal inngå i mappen og eksamensform*

Arbeidskrav og vurderingsformer har blitt gjennomgått og tydeliggjort for hvert emne (s. 17 - 28). For hvilke typer arbeid som skal inngå i mappen og eksamensform gjelder det som står under vurdering: (s. 14).

3.4.1 • *tydeliggjøre hva veiledning innebærer og hvordan det er tenkt at dette skal bidra til å legge til rette for studentenes læringsutbytte*

Beskrivelse av «Veiledning» på side 13 har blitt forbedret og utdypet.

- *tydeliggjøre hvilke arbeidskrav/arbeider/produkter det skal gis veiledning på*

Dette er nærmere beskrevet under veiledning på side 13 og under undervisningsform til hvert emne (17 - 31).

3.4.2 • *foreta en tydeligere avklaring av hvilke deler av undervisningen som er tenkt lagt til samlinger/mellom samlingene*

Det er gjort endringer i studieplanen på emnenivå. Under hvert emne er det beskrevet hvilke undervisningsformer som brukes på nett og under samlingene (s. 17 – 31).

- *avklare hvilken karakterer den praksisen som er omtalt under undervisningsformer og arbeidskrav, skal ha*

Dette er en utdanning som ikke inkluderer praksis. Ordet «praksis» har blitt fjernet fra studieplanen, og erstattet med «praktisk arbeid».

- *avklare eksterne samarbeidspartneres rolle i praksisveiledningen*

Som nevnt i forrige punkt er ikke praksisveiledning relevant for utdanningen.

3.5.1 • *forsterke personalgruppen, jf. punkt 3.5.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet*

Skolen har lagt ved en oppdatert tabell med undervisningspersonalet (vedlegg 4).

- *konkretisere kravene i kravspesifikasjonen for undervisningspersonell ved utdanningen*

I søknaden ble det lagt ved kravspesifikasjon for undervisningspersonell som gjelder for hele skolen. Dette er et dokument som inngår i vårt kvalitetssystem. Vi har oppdatert tabellen (vedlegg 4) med ytterlige spesifikasjoner ifm nye ansettelser.

- *tydeliggjøre hvilke kurs om e-læring lærerne har gjennomført*

I forbindelse med e-prosjektet «Fase 1: Kvalitet i undervisning ved hjelp av digitalisering» har samtlige lærere ved skolen gjennomgått kursing i bruk av digitale verktøy i undervisningen og blitt sertifisert som *Nettlærer, nivå 1*. Se vedlegg 7 for sertifiseringens innhold og for kursoversikt. Vi er i gang med fase 2 som har fokus på pedagogikk og didaktikk i nettbasert utdanning. Alle nye ansatte må sertifiseres i kurs 1 og 2.

3.5.3 • *vise hvordan det skal sikres tilstrekkelig undervisningspersonale for å gjennomføre utdanningen i samsvar med studieplanen*

Etter innspill fra sakkyndige har skolen revurdert fordelingen av ressursene for utdanningen. Faglig ansvarlig vil være knyttet 100% til utdanningen. Det er også koblet flere lærere fra byggavdeling til utdanningen. Nå er det 2,35 i ressurs fordelt på flere stillinger. Flere stillinger gir mer fleksibilitet og utdanningens behov vil bli bedre dekket.

Se vedlagt tabell (vedlegg 4) og plan for ansettelse (vedlegg 5).

- *gjennomføre en sårbarhetsanalyse ved endringer i personalgruppen*

Etter vår mening er 2.35 stillinger tilstrekkelig for en utdanning med 60 poeng. Ved sykdom vil faglærere vikariere for hverandre. I tillegg består avdelingen for bygg av ca. 20 ansatte og vil dermed kunne dekke akuttbehovet.

- *konkretisere en plan for nyansettelser med klargjøring av hvilke behov som ønskes dekket*

Se vedlegg tabell (vedlegg 4) og plan for ansettelse (vedlegg 5)

3.5.4 • vurdere stillingen til faglig ansvarlig til å bli høyere enn 50 prosent

Ansvarlig være tilknyttet utdanningen 100% når utdanningen starter

3.6.1 • tydeliggjøre hvordan mappevurdering skal benyttes som vurderingsform i utdanningen, og hvilke arbeider i mappen som skal sluttvurderes

Skolen har tilført en setning under «Mappemetodikk» (s. 13-14), og beskrevet hva som inngår i mappevurderingen for hvert emne under «Vurderingsform» (s. 17-32). Vurderingen blir gjort på grunnlag av arbeidskravene. Alt som inngår mappevurdering vil bli vurdert.

• **tydeliggjøre om alle emner skal ha en avsluttende gradert karakter**

Alle emner skal ha avsluttende gradert karakter Se «Vurderingsform» for alle fem emnene (s. 17 – 32).

• **sørge for at arbeidskravene er av slik art at det er hensiktsmessig å gi gradert karakter hvis arbeidskravene er del av en mappevurdering der det gis gradert karakter**

Arbeidskravene er spesifisert under hvert emne. Alle arbeidskrav skal vurderes (og vurderingen skal kunne klages på) og samles i en mappe for vurdering. Vurderingsformene er oppdatert under hvert emne. Se studieplan side (s. 17 – 32).

3.6.2 • legge ved en mer spesifikk kravspesifikasjon for sensorene ved utdanningen, og/eller oppgi hvilken kompetanse sensorene har i tabellen for undervisningspersonell

Tabellen for undervisningspersonalet er oppdatert med feltet «senser» (Vedlegg 4).

• **presisere eksterne sensorers rolle i mappevurderingene**

Det vil kun brukes eksterne sensorer på eksamen. De vil ikke ha noen rolle i mappevurderingen.

3.7 • spesifisere om verktøy og utstyr stilles disponibelt for studentene, eller om hver enkelt stiller med nødvendige verktøy og utstyr til alle fag og emner

Verktøy og utstyr som inngår i undervisningen av det klassiske håndverket slik som bile, felleøks, navar, bandkniv, og enkelte høvler og sager stilles disponibelt for studentene. Det samme gjelder fast inventar i verkstedet som for eksempel høvelbenker, skotbenker og slipeutstyr. Verktøy av enklere karakter som er naturlig del av fagarbeiderens verktøykasse må holdes av studenten. Det samme gjelder utstyr til tegning og dokumentasjon, samt bøker skrivesaker og bærbar PC. Studenten må også holde seg med arbeidsklær og nødvendig verneutstyr som oppfyller HMS krav til arbeid i skogen, på byggeplass og i verksted.

• **spesifisere om studentene har mulighet til å benytte lærearenaer utover samlingene**

Studentene har etter avtale med skolen og på forhåndsbestemte/avtalte tidspunkt mulighet til å benytte verksted utover samlingene. Studentene har etter avtale med skolen og på forhåndsbestemte/ avtalte tidspunkt mulighet til å benytte verksted utover samlingene. Studentene vil ha tilgang til skolebygget ved studiested Nordnes. Ved dette studiestedet er det bibliotek og grupperom til rådighet. Skolebygget er åpnet kl. 0700-2200 i ukedagene og kl. 0800-1800 lørdag og søndag.

Vedlegg:

- Vedlegg 1 Studieplan – med endringer
- Vedlegg 2 Studieplan – oppdatert
- Vedlegg 3 Samarbeidsavtaler og bilder fra verksteder
- Vedlegg 4 Undervisningspersonalet
- Vedlegg 5 Plan for ansettelse
- Vedlegg 6 Prosessbeskrivelse – Ansettelse av personell
- Vedlegg 7 E-læring

5.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Sakkyndig komité har vurdert Fagskolen i Hordaland sitt tilsvare mottatt 11. september 2018, og kommet til følgende vurdering:

Fagskolen har imøtekommet kravene i vårt utkast til rapport av 16. juli 2018 og endret og tilpasset studieplanen for *Klassisk bygningshåndverk og restaurering* på en utfyllende måte, både faglig og formelt. Alle «må-punktene» er oppfylt på en god måte. Søkeren har også ihensyntatt våre «bør-punkter» i studieplanen.

5.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Utdanningen anbefales godkjent.

6 Tilsagn

NOKUT gir tilsagn om akkreditering av *Klassisk bygningshåndverk og restaurering*, 60 studiepoeng nettbasert undervisning med samlinger, ved Fagskolen i Hordaland. For å få vedtak om akkreditering må fagskolen dokumentere at undervisningspersonalet er ansatt.

Tilsagnet er gyldig til 15. september 2019.

7 Vedtak

14. september 2018 mottok Fagskolen i Hordaland tilsagn om akkreditering av utdanningen *Klassisk bygningshåndverk og restaurering*. Tilsagnet var gyldig til og med 15. september 2019. For å få vedtak om akkreditering måtte fagskolen dokumentere at undervisningspersonalet var ansatt.

20. mai og 12. juni 2019 mottok NOKUT dokumentasjon på ansettelsene i form av arbeidsavtaler og oversikt over undervisningspersonalet tilknyttet utdanningen. Tabell for undervisningspersonalet viser at de nylig ansatte har formell utdanning innen bygningsvern og andre fagområder som er relevante for bygningshåndverk og restaurering.

NOKUT anser de faglige kravene for akkreditering av *Klassisk bygningshåndverk og restaurering*, 60 studiepoeng nettbasert undervisning med samlinger ved Fagskolen i Hordaland som oppfylt. NOKUT akkrediterer derfor utdanningen.

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden av 15. mars 2018 og i tilsynsrapporten. Vedtaket gjelder for studiestedet Nordnes.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om høyere yrkesfaglig utdanning § 5
- forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-1 (1)

8 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- søknad datert 15. mars 2018, NOKUTs saksnummer 18/02322-1
- suppleringsav søknad datert 8. mai 2018, NOKUTs saksnummer 18/02322-4
- tilsvaret datert 10. september 2018, NOKUTs saksnummer 18/02322-15
- dokumentasjon mottatt 20. mai 2019, NOKUTs saksnummer 18/02322-17
- dokumentasjon mottatt 12. juni 2019, NOKUTs saksnummer 18/02322-19

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søknaden oppfyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3. Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

- **Daglig leder Ellev Steinsli**
Bygningsverneren Steinsli har bachelor i teknisk bygningsvern og restaurering fra NTNU med hovedvekt på førindustriell vindu, dør og listeproduksjon. Med en allsidig håndverkerbakgrunn som tømmer og glassfagarbeider har han i tillegg svennebrev i trevare og bygginnredningsfag, og er maskinsnekker innen vinduer og dørproduksjon. Steinsli har siden 2015 fungert som eier og driver av Bygningsverneren. Bedriften gjennomfører tradisjonshåndverk og tilbyr kompetanse på prosessuell fremstilling med vekt på førindustriell og tidlig industriell produksjon. Steinsli produserer bygningsdeler og utstyr til bygningsvern med hovedfokus på dører, vinduer og andre bygningsdetaljer. Bygningsverneren tilbyr tilstandsvurdering og rådgivning som gjelder vedlikehold, restaurering og rekonstruksjon av verneverdig bygningsmasse. Siden 2014 har Steinsli også vært kursholder og instruktør innen bygningsvern.
- **Professor emeritus Ola Svein Stugu, NTNU**
Stugu er professor. em. i historie ved institutt for historie og klassiske fag ved NTNU. I 1976 fullførte han cand. philol. ved Universitetet i Oslo med historie som hovedfag. Han har hatt yrkespraksis fra skoleverk, offentlig forvaltning og oppdragsforskning. Fra 1978 til 1988 var han lektor ved Ringve skole i Trondheim, og han ble senere ansatt som førsteamanuensis i historie ved Universitetet i Trondheim i 1994 (nå NTNU) hvor han var professor fra 2001 til 2017. Stugu har publisert arbeider på flere felt som historiedidaktikk, historiebruk, kulturhistorie og by- og regionhistorie. De siste årene har det meste av undervisningen og veiledningen vært tilknyttet NTNUs studieprogram i kulturminneforvaltning, der han var programleder fra 2003 til 2011.
- **Seniorrådgiver Annette D. Nilsen, BI**
Nilsen er utdannet Cand. Ed. fra Universitet i Oslo, og har jobbet med e-læring og kompetanseutvikling i privat og offentlig sektor siden 2005. Som rådgiver ved Tollvesenets kompetansesenter var hun med på å kvalitetssikre og videreutvikle Tolletatens egen etatsutdanning. Nilsen har vært høgskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus, der hun var emneansvarlig for et etter- og videreutdanningsemne innenfor veiledning. De siste 2 årene har Nilsen jobbet med utvikling og produksjon av digitale læringsressurser, både på et strategisk nivå og som del av produksjonsteam i tett samarbeid med fagansatte. I denne komiteen har Nilsen hatt rollen som nettsakkyndig.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til fagskolen som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken. Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.